

Handläggare
Isabelle Wall
Telefon: 08-508 150 52**Till**
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2024-02-22

Remiss av Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag – Rapport 2023:11

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2023/1441

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart

Sammanfattning

Förvaltningen har mottagit en remiss från kommunstyrelsen där förvaltningen ombeds yttra sig om Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag.

Regeringen gav Boverket i uppdrag att utvärdera lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och analysera hur den har påverkat utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget. Boverkets rapport har inte funnit något som pekar på att lagändringen 2018 skulle ha påverkat möjligheten att ansöka om bidrag eller att bevilja bidrag från kommunernas sida. Förändringen med att antalet ansökningar och antalet beviljade bidrag har sjunkit anses ha pågått under en längre tid och påverkats av en mängd faktorer så som demografi och bostadsbestånd.

Boverket lämnar förslag på ändringar i lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag i delar där de funnit hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i bostaden. Vidare ser Boverket behov av att se över lagstiftningen i andra delar, till exempel vem som ska företräda barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans och ändrad sökandekrets i vissa fall. Boverket ser också ett behov av att ge ökade möjligheter för ägare av flerbostadshus att överta bostadsanpassningsbidrag samt möjliggöra för reparationsbidrag efter ett övertagande.

Förvaltningen ställer sig överlag positivt till de i utvärderingen föreslagna lagändringarna. Förslagen kan skapa bättre förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att få sina behov tillgodosedda och att kunna leva ett självständigt liv med hög delaktighet. Förvaltningen ser att vissa föreslagna lagändringar troligen kommer att innebära kostnadsökningar för kommunerna.

Bakgrund

Den 16 januari inkom en remiss till förvaltningen från kommunstyrelsen gällande Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Remissen ska besvaras senast 2024-02-20. Förvaltningen har begärt och fått anstånd att besvara remissen senast 2024-02-23.

Ärendet har även remitterats till:

- stadsledningskontoret
- socialnämnden
- stadsbyggnadsnämnden
- Bromma stadsdelsnämnd
- Järva stadsdelsnämnd

Den nuvarande lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft 2018-07-01. Lagens syfte är att genom bidrag till anpassning av bostäder kunna ge personer med funktionsnedsättning en möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Bostadsanpassningsbidraget är en del av svensk funktionshinderpolitik. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund¹.

Förutom bostadsanpassningsbidraget finns även plan- och bygglagen (2010:900), PBL, som påverkar möjligheten för personer med funktionsnedsättning att bo i eget boende. PBL ställer krav på att den fysiska miljön, inklusive bostäder, ska vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det innebär att nya eller ombyggda bostäder ska ha en god generell tillgänglighet. En stor del av bostadsbeståndet finns idag i äldre fastigheter och därför behöver många bostäder anpassas särskilt för att bli tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Regeringen gav Boverket i uppdrag att utvärdera lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och analysera hur den har påverkat utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget. Antalet ansökningar samt

antalet beviljade uppdrag och bidragssummor har sjunkit under de senaste åren. Om Boverket finner hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i bostaden ska myndigheten lämna förslag på åtgärder, exempelvis förslag på ändringar i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Vid genomförandet av uppdraget ska Boverket på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns hos Socialstyrelsen, Myndigheten för delaktighet, Sveriges Kommuner och Regioner och andra relevanta aktörer.

Ärendet

Boverkets rapport har inte funnit något som pekar på att lagändringen 2018 skulle ha påverkat möjligheten att ansöka om bidrag eller att bevilja bidrag från kommunernas sida. Förändringen med att antalet ansökningar och antalet beviljade bidrag har sjunkit anses ha pågått under en längre tid och påverkats av en mängd faktorer så som demografi och bostadsbestånd.

Boverket lämnar förslag på ändringar i lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag i delar där de funnit hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i bostaden. Boverket föreslår bland annat åtgärder för att åter göra rullstolsgarage bidragsberättigade. Vidare ser Boverket behov av att se över lagstiftningen i andra delar, till exempel vem som ska företräda barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans och ändrad sökandekrets i vissa fall. Boverket ser också ett behov av att ge ökade möjligheter för ägare av flerbostadshus att överta bostadsanpassningsbidrag samt möjliggöra för reparationsbidrag efter ett övertagande.

Boverket anser att de som bor i familjehem för barn eller ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) åter ska kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag och att det tydligare ska framgå att en medboende till en person som beviljats ett biståndsbedömt boende ska kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag. Boverket föreslår inga förändringar för särskilda boenden enligt socialtjänstlagen (SoL) och boende med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Boverket anser att bestämmelsen om när en ansökan kan avslås på grund av brister i bostadens skick behöver kompletteras. Det ska framgå att bedömningen av om det råder byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för.

Boverket anser vidare att reparationsbidrag ska lämnas också för anordning eller inredning som främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, även om den inte är av tekniskt slag. Medboende till en person med biståndsbedömt boende ska kunna beviljas reparationsbidrag. Samma sökandekrets ska gälla

för reparationsbidraget som för bostadsanpassningsbidraget, med det tillägget att reparationsbidraget även kan sökas av ägare av flerbostadshus efter ett övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag.

Slutligen anser Boverket att bestämmelserna om den så kallade anvisningsrätten i 14 § lagen om bostadsanpassningsbidrag bör upphävas och att återställningsbidrag ska kunna beviljas för åtgärder i anslutning till bostadsrättslägenheter även om lägenheten inte finns i ett flerbostadshus.

Boverket anser att utvärderingens förslag på lagändringar inte kommer få några större konsekvenser för kommunerna, vare sig vad gäller storleken på utbetalda bostadsanpassningsbidrag eller på antalet ansökningar. Det finns dock ett undantag, och det gäller förslag på ändringar i § 5 i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Enligt förslaget ska bostadsanpassningsbidrag lämnas för att *byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna* i och i anslutning till en bostad. [...] *Vid denna prövning ska behovet av förvaring av hjälpmedel beaktas.* Boverket bedömer att detta kan leda till kostnadsökningar för kommunsektorn som helhet på i storleksordningen 40–50 miljoner kronor årligen. Vidare menar Boverket att förslagen bör kunna underlätta och effektivisera för kommunernas handläggare, men framhåller samtidigt att myndigheten inte kan säga i vilken mån detta kan ge besparingar i form av minskad tidsanvändning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg och utförarverksamhet LSS i samarbete med avdelningen för individ- och familjestöd.

På grund av den korta svarstiden så har tjänsteutlåtandet inte kunnat tas fram i samverkan med pensionärsrådet och funktionshinderrådet. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp och pensionärsråd 2024-02-15.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig överlag positivt till de i utvärderingen föreslagna lagändringarna. Förslagen kan skapa bättre förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att få sina behov tillgodosedda och att kunna leva ett självständigt liv med hög delaktighet.

Förvaltningen ser att föreslagna ändringar i 5 § lagen om bostadsanpassningsbidrag, gällande att behovet av förvaring av hjälpmedel ska beaktas, kan medföra ökade kostnader för kommunerna då det i äldre hyres- och bostadsrätter ofta är svårt att finna plats för

förvaring av hjälpmedel så som rollator, rullstol och elrullstol.

Sedan lagändringen 2018 kan bostadsanpassningsbidrag inte lämnas till personer med funktionsnedsättning som beviljats särskilt boende enligt SoL eller särskilt boende LSS. Ansvaret gällande bostadsanpassning i särskilda boendeformer lades istället på vårdgivaren. Förvaltningen ser att denna skärpning av lagen kan vara en tänkbar bidragande orsak till att antalet ansökningar om bostadsanpassningsbidrag har sjunkit, gemensamt med andra faktorer så som demografi och bostadsbestånd.

Fastigheter som inrymmer särskilda boendeformer är generellt tillgänglighetsanpassade men kan behöva anpassas ytterligare efter individuella behov. Behovsbilden hos äldre och hos personer med funktionsnedsättning som bor i kommunens särskilda boendeformer förändras också efter inflyttning, vilket kan innebära behov av ytterligare bostadsanpassning. 2018 års lagändringar för särskilda boendeformer har medfört att en bedömning av gränsdragning avseende kostnadsansvar och utförande mellan vårdgivare och fastighetsägare måste göras inför varje behov av bostadsanpassning. Det kan göra att bostadsanpassningen fördröjs vilket kan innebära ökat behov av hjälpinsatser för den enskilde under tiden och medför ökade kostnader för vårdgivare och fastighetsägare.

Förvaltningen ser ett behov av att äldre med funktionsnedsättning boende på särskilda boenden samt personer med funktionsnedsättning som bor i bostäder med särskild service får rätt till bostadsanpassning på jämlika villkor med andra grupper i samhället.

Vidare hade förvaltningen gärna sett att Boverket närmre undersökt hur personer med funktionsnedsättning som bor i sådana boenden som avses i 6 § bostadsanpassningslagen har påverkats av 2018 års lagändringar. Utvärderingen bör även kompletteras med synpunkter från branchorganisationen och verksamhetschefer inom kommuners särskilda boenden.

Förvaltningen föreslår att Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar att överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jämställdhetsanalys

I Boverkets utvärdering framkommer att fler kvinnor beviljats bostadsanpassningsbidrag från kommunerna under 2021 och tidigare år, medan de genomsnittliga bidragssummorna för män var högre. Tillfrågande brukarorganisationer påtalar i utvärderingens enkät att det förefaller som om män har lättare att få anpassningar och att det särskilt gäller dyrare åtgärder.

Förvaltningen har inte funnit att förslagen i Boverkets utvärdering har någon påverkan utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Förändringarna anses påverka män och kvinnor på samma sätt.

Barnrättsperspektiv

Boverkets utvärdering visar att de allra flesta bostadsanpassningsbidrag går till äldre personer med funktionsnedsättningar som beror på åldrandet. Under 2021 gick ca tre procent av bidragen till personer under 18 år. Summorna som betalas ut till barn och unga är i genomsnitt drygt tre gånger så höga som de som betalas ut till vuxna.

Boverket föreslår att en särskild bestämmelse införs i lagen om bostadsanpassningsbidrag som avviker från föräldralken i fråga om vårdnadshavaren ställföreträdarskap. Är sökanden under 18 år och föräldrarna inte bor tillsammans företräds barnet enbart av den förälder vars bostad ska anpassas för barnet. Det gäller även om den föräldern inte är vårdnadshavare för barnet. Förvaltningen ser positivt på förslaget då barnets behov genom detta förslag kan tillgodoses trots eventuella samarbetssvårigheter mellan föräldrar.

Vidare föreslår Boverket två undantag från att det är personen med funktionsnedsättning som ska ansöka om bidrag. Bidrag för att anpassa ett familjehem åt en person under 18 år ska sökas av och lämnas till den som har uppdraget som familjehem. Ansökan vid så kallat periodiskt boende ska göras av den som gör åtagandet, om personen med funktionsnedsättning är under 18 år och inte är barn till den som gör åtagandet. Förvaltningen ser positivt på förslaget att ansökan ska göras av och bidraget lämnas till den vars bostad ska anpassas, då det innebär att barnets behov av bostadsanpassning inte är beroende av vårdnadshavarnas samverkan i ansökan om bostadsanpassningsbidrag.

Karin Bülow	Lena Hedin
Stadsdelsdirektör	Avdelningschef
Skarpnäcks stadsdelsförvaltning	Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Följebrev
2. Remisslista
3. Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Rapport 2023:11

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Stadsdelsdirektör	2024-02-02
Lena Hedin, Avdelningschef	2024-02-02